

правления, течення, стилі. – К., 1981. – С.127. 4. *Barock. – Dresden, 1961. – Ил.22.* 5. *Наливайко Д.С. Искусство... – С.128.* 6. *Гуляницький Н.Ф. История архитектуры. – М., 1984. – С.161.* 7. *Петродворец. Нижний парк. – М., 1955. – Ил.23.* 8. *Спышинов П.А. Фонтаны. – М., 1950. – С.33.* 9. *Там само. – С.34.* 10. *ДАЛО, Ф. 2, Оп. 2, Т. 1. № 2255.*

УДК 711

Олійник Н.М.

НУ «Львівська політехніка», кафедра АП

ПРОЕКТ СТВОРЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА РОДИНИ НАГІРНИХ У ЛЬВОВІ

© Олійник Н.М., 2000

Описуючи творче життя Нагірних – батька-Василя (архітектор), сина-Євгена (архітектор) і внучки-Віри (художник), автор стверджує необхідність спорудження спільного надгробного пам'ятника на Личаківському кладовищі у м. Львові, де вони поховані, для належного вшанування пам'яті цих видатних людей України. У статті розкрито проектне вирішення надгробного пам'ятника, що символізує не лише їх кровну єдність, але й єдність їх ідейних та духовних спрямувань.

Троє славних дітей України, троє визначних постатей однієї родини: батько – Василь Нагірний; син – Євген Нагірний; внучка – Віра Нагірна своєю творчістю збагатили українську культуру.

Василь Нагірний (1847–1921 р.р.) – архітектор. Народився в с.Гірне на Стрийщині. У статті “Нариси з історії українського мистецтва” (1966 р., журнал “Архітектура”) П.Г.Юрченко писав: – “...Шукання національних рис в архітектурі мали місце і в західних областях України. Тут архітектори І.Левинський, О.Лушпинський, В.Нагірний звернулися до народної творчості гуцулів і бойків. У містах західної України споруджували будівлі в стилі української народної архітектури, як, наприклад, Академічний будинок та Будинок кооперативного товариства “Дністер” у Львові. Для Коломиї, Дрогобича і, особливо, курортних місць Яремча, Татарова характерна була дерев'яна архітектура, що наслідувала народні прийоми. Цей стиль поширився далеко на захід, у курортні центри Польщі – Криницю в Карпатах, Закопане в Татрах і своєрідно розвинувся, здобувши назву “Закопанський стиль”. Василь Нагірний відзначився не тільки як архітектор, але й як громадський діяч.

Євген Нагірний (1885 – 1951 рр.) – архітектор. Народився у с.Рудно біля м.Львова. Проектував житлові будинки, громадсько-культурні заклади, санаторії, церкви. Всього – близько 450 проектів різних будівель, з яких близько 300 збудовано.

Віра Нагірна (1921 – 1997 рр.) – художник. Народилася у м. Долина на Івано-Франківщині. Творчо працювала в таких галузях, як: вишивка, вибійка, конструювання жіночих костюмів з мотивами українського народного одягу – свит, сердаків, головних уборів, а також у галузі сучасного текстилю та одягу.

Нагірні – Василь, Євген і Віра поховані на Личаківському кладовищі у м. Львові. Їх могили знаходяться одна за одною на похилому рельєфі (крутизна становить 12,5 %) і загалом займають площу разом з проходами між сусідніми могилами приблизно 12,0 кв.м (приблизно 6,0 м × 2,0 м). Могила Василя зазначена обеліском – чотиригранним стовпом з чорного лабрадориту, який звужується догори і має пірамідально загострену верхівку. Загальна висота пам'ятника – 2300 мм. Таких обелісків на кладовищі багато, що свідчить про серійність їх виробництва у 20-х роках. Могила Євгена зазначена пам'ятником, який складається з двох бетонних плит (одна – горизонтальна з отвором для рослин, друга – вертикальна з написом). Загальна висота пам'ятника – 1300 мм. Він теж є серійного виробництва, але 50-х років. Пам'ятники похилені у різні боки від нерівномірного осідання ґрунту. Могила Віри – підзахоронення до могили батька Євгена. А довкола – кілька високих імпозантних пам'ятників...

150-річчя з дня народження архітектора Василя Нагірного (1997 р.) та смерть художника Віри Нагірної (1997 р.), рік народження якої (1921 р.) є роком смерті її діда – Василя Нагірного, викликали безліч розмов у певних колах громадськості Львова про славний рід Нагірних, про необхідність спорудження єдиного родинного надгробного пам'ятника на місці захоронення Василя, Євгена і Віри.

За ініціативою Вадима Черкаса-Масюти – друга родини Нагірних, шанувальника їх творчості, художника, у минулому викладача Львівської Академії Мистецтв, проект надгробного пам'ятника Нагірним виконала творча група у складі: архітектор Богдан Черкес (декан АРФ ДУ “Львівська політехніка”, зав. каф. ХОІА, проф., канд. арх.); архітектор Наталія Олійник (ст. викл. каф. АП); скульптор Федір Василенко (ст. викл. каф. ХОІА).

Проектне вирішення надгробного пам'ятника Нагірним – Василю, Євгену та Вірі на Личаківському кладовищі у м. Львові

Три кам'яні плити ступінчасто, з уступами по 275 мм, опираючись на спільний фундамент, формують основу пам'ятника. На нижній плиті з чорного лабрадориту (1780 мм × 1300 мм × 150 мм) розміщені три світильники – півкулясті чаші з нержавійної сталі діаметром 120 мм. З цієї ж плити, частково опираючись на неї, виростає піраміда – тетраедр [чотиригранник, одна грань якого (основа) є рівностороннім трикутником, три інші грані (бічні) – трикутники із спільною вершиною] з чорного лабрадориту (висота – 735 мм), на двох гранях якої викарбувані написи про поховання Євгена і Віри. Більшою частиною своєї основи піраміда опирається на середню плиту з теребовлянського каменю (1500 мм × 1500 мм × 150 мм). На двох кутах при основі піраміди – два хрести з бруска (100 мм × 100 мм × 560 мм) чорного лабрадориту. На

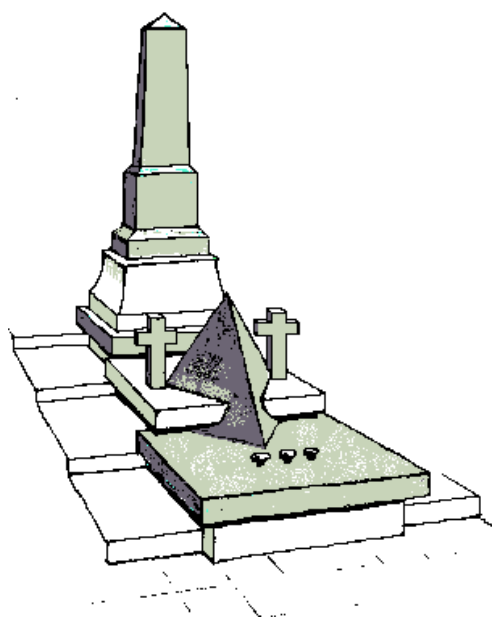

Рис.1.

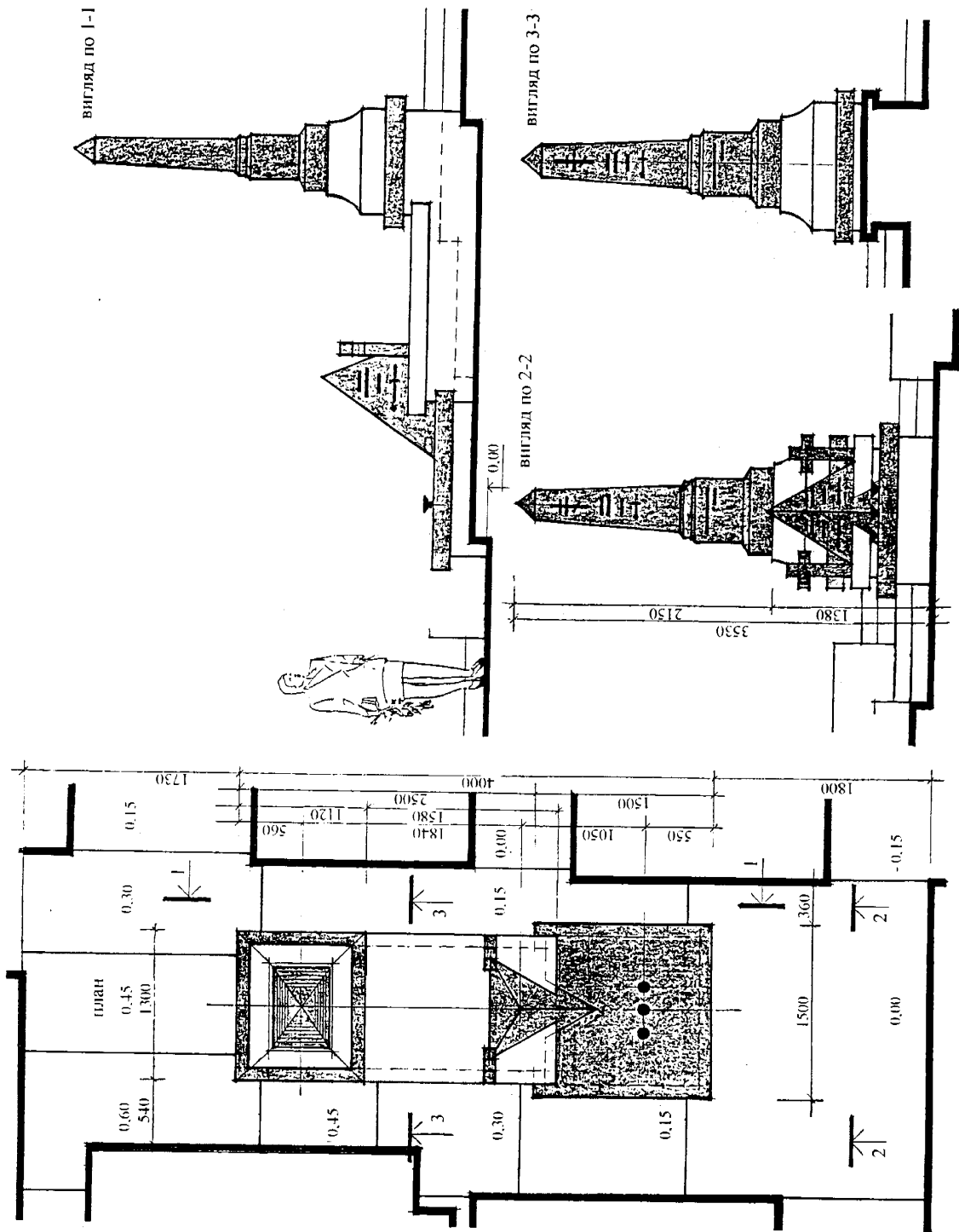

Рис.2. Проектне вирішення надробного пам'ятника Нагірним – Василю, Євгену та Вірі

верхній плиті з чорного лабрадориту (1300 мм×1120 мм×150 мм) – існуючий обеліск з викарбуванням на ньому написом, який засвідчує поховання Василя Нагірного.

Для збільшення висоти пам'ятника під обеліск додається основа з теребовлянського каменю (висота 480 мм). Навколо пам'ятника – мощення та сходи з теребовлянського каменю.

Основні розміри пам'ятника: ширина – 1,5-1,3 м; довжина – 4,0 м; висота у місці встановлення існуючого обеліску – 3,38 м; висота у місці встановлення піраміди – 1,42 м.

Геометричні символічні форми гармонійно об'єднані в єдину композицію. Написи на піраміді виконуються на зразок напису на існуючому обеліску могили Василя Нагірного.

Основні матеріали:

- піраміда – тетраедр, нижня і верхня плити основи пам'ятника, два хрести – чорний лабрадорит (на зразок існуючого обеліску) з полірованими поверхнями;
- основа обеліска, середня плита основи пам'ятника, додаткова основа під обеліск, мощення та сходи навколо пам'ятника – теребовлянський камінь із шліфованими поверхнями;
- світильники – неіржавійна сталь.

На думку авторів – це найоптимальніший варіант об'єднання захоронень і створення надгробного пам'ятника для трьох людей, близьких не лише кровно, а й ідейною та духовною спрямованістю у своїх життєвих засадах та у праці.

При створенні проекту пам'ятника особливо враховувалась матеріальна сторона проблеми, щоб не залишився він лише ідеєю, а міг би бути здійсненим за порівняно невеликий кошт.

УДК 72.01(477)''19/20''

Стасюк О.С.

НУ "Львівська політехніка", кафедра РРАК

ПРОБЛЕМИ АРХІТЕКТУРНОГО РОЗВИТКУ КОМПЛЕКСІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЛЬВОВА

© Стасюк О.С., 2000

Розглядається процес формування архітектурного середовища вищих навчальних закладів на прикладі Львова. Наведено коротку історичну довідку, стислий бібліографічний огляд і окреслено основні питання, що постають при розгляді даної теми.

Перші вищі навчальні заклади виникають в Європі в XII столітті в Болоньї і в Парижі. В кінці XVI століття їх діяло вже понад 20. Деякі виникають стихійно, як корпорації вчителів і учнів, деякі були фундовані володарями. Згодом вищі навчальні заклади починають створюватися за сприяння держави і стають державними, що було особливо характерно для великих європейських держав-монархій доби абсолютизму – Австрії, Великобританії, Франції, Німеччини. Більшість вищих навчальних закладів функціонували спочатку в пристосованих приміщеннях. Але поступово починає формуватися окремий тип споруди вищого навчального закладу, котрий повинен задовольняти функціональні потреби, а також своїм зовнішнім виглядом підкреслювати вагу і значення розташованої тут інституції. Всьому світу відомі університетські комплекси Оксфорда чи Кембріджа, які формувалися